

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาของรัฐที่จัดสอบ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามสาขาวิชาที่แตกต่างกัน 10 สาขาวิชา โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรด้านระดับชั้นปีการศึกษา และเพศ ประกอบด้วยการอธิบายขั้นตอนในการวิจัยและการดำเนินงานมีรายละเอียดดังนี้

- 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- 2 กลุ่มตัวอย่าง
- 3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 4 ลักษณะของเครื่องมือ
- 5 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเครื่องมือ
- 6 การรวบรวมข้อมูล
- 7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาของรัฐที่จัดสอบ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 จำนวน 52,050 คน ตามสาขาวิชา 10 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และการฝึกหัดครู สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา สาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง และสาขาวิชาอื่น ๆ

2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาของรัฐที่จัดสอบ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคการเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2534 จำนวน 3,384 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอิงทฤษฎีความน่าจะเป็น (อุทุมพร จามรمان, 2532) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยถือสถาบัน ระดับชั้นปีการศึกษา และเพศเป็นเกณฑ์ การสุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้การคำนวณจากสูตร ดังนี้ (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม, 2529)

$$n_{P_m} = \frac{NZ^2}{4NE^2 + Z^2} f$$

n_{P_m} = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

Z = ค่าจากโค้งปกติ ณ ตำแหน่งพื้นที่ใต้โค้งที่ตำแหน่งเท่ากับ $\alpha/2$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.96

E = ขนาดความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ผู้วิจัยยอมให้เกิดขึ้นได้ คือร้อยละ 5

จากสูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 3,384 คน ตามรายละเอียดจากตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาวิชา

สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1 ศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	4,752	355
2 มนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา	4,292	353
3 วิจารณ์ศิลป์ และประยุกต์ศิลป์	1,118	285
4 นิติศาสตร์	2,156	326 ^f
5 สังคมศาสตร์	12,552	373
6 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	5,645	360
7 แพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	5,747	360
8 วิศวกรรมศาสตร์	11,246	371
9 เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง	3,828	349
10 สาขาวิชาอื่น ๆ	735	252
รวม	52,050	3,384

ตาราง .4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันการศึกษา ระดับชั้นปีการศึกษา และเพศ

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย/สถาบัน	ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4		รวม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1 เกษตรศาสตร์	111	92	80	61	71	61	68	49	330	263
2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	92	123	88	132	88	108	85	100	353	463
3 เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบังและ ธนบุรี)	67	32	56	30	59	27	67	20	249	109
4 ธรรมศาสตร์	57	142	51	134	48	123	36	93	142	492
5 มหิดล	23	50	25	46	24	37	25	32	97	165
6 ศิลปากร (วังท่าพระ)	31	28	35	23	30	30	46	23	142	104
7 ศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร ปทุมวัน และพลศึกษา)	51	56	39	57	42	72	66	62	178	247
รวม	432	523	347	483	367	458	373	379	1541	1843

3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งพัชรี เกียรตินันท์วิมล (2529) สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb ประกอบด้วยข้อกระทง 32 ข้อ ที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ลักษณะละ 8 ข้อ โดยพัชรี เกียรตินันท์วิมล ได้ศึกษาความตรงแบบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และศึกษาความเที่ยงกับกลุ่มนักศึกษายาบาลของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ จำนวน 61 คน และของโรงพยาบาลรามาศิวร์จำนวน 80 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .61 ถึง .83

4 ลักษณะ ของเครื่องมือ

แบบสำรวจแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลเกี่ยวกับคณะวิชา ระดับชั้นปีการศึกษา และ เพศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ ซึ่งประมาณค่า เป็น 5 อันดับดังนี้

5 = เป็นลักษณะ ของฉันมากที่สุด

4 = เป็นลักษณะ ของฉันมาก

3 = เป็นลักษณะ ของฉัน

2 = ค่อนข้างไม่เป็นลักษณะ ของฉัน

1 = ไม่เป็นลักษณะ ของฉัน

ข้อความของแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ จำนวน 32 ข้อ ซึ่งพัชรี เกียรตินันท์วิมล (2529) สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

ด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience)

- 1) ฉันมักตัดสินใจต่าง ๆ ตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง
- 2) ฉันพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งที่อาจารย์สอนขณะอยู่ในห้องเรียน
- 3) ฉันมักตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตามข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนั้น
- 4) ฉันถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความสำคัญ
- 5) ฉันมีความรู้สึกไวต่อสิ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของฉัน
- 6) ฉันชอบทำในสิ่งที่ฉันสามารถตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของฉัน
- 7) ฉันชอบทำตามความคิดอ่านของตนเอง
- 8) ฉันชอบเรียนในสิ่งที่ฉันรู้สึกได้หรือสัมผัสได้ด้วยตนเอง

ด้านการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation)

- 1) ฉันชอบสังเกตสิ่งต่าง ๆ อย่างพินิจพิเคราะห์
- 2) ฉันชอบคิดหาทางที่จะเป็นไปได้หลาย ๆ ทางในการแก้ปัญหา
- 3) ฉันชอบวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ที่ฉันพบเห็น
- 4) ฉันชอบพิจารณาความคิดเห็นหลาย ๆ แนวทาง เพื่อให้เข้าใจแต่ละแนวทางการคิดเห็นนั้น
- 5) ฉันมักตั้งสติ และไตร่ตรองในเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างสงบ และรอบคอบ
- 6) ฉันชอบวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เสนอกันในชั้นเรียน
- 7) ฉันชอบเรียนรู้จากการสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 8) ฉันชอบใคร่ครวญสิ่งต่าง ๆ หลายแง่มุม

ด้านแนวคิดนามธรรม (abstract conceptualization)

- 1) ฉันชอบศึกษาค้นคว้า เพื่อสรุปเป็นหลักการด้วยตนเอง
- 2) ฉันชอบวางแผนที่ชัดเจนเป็นขั้นตอนก่อนการปฏิบัติ
- 3) ฉันถือว่าเหตุผล และความถูกต้องมีความสำคัญ
- 4) ฉันชอบงานที่มีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจที่ชัดเจนแน่นอน

- 5) ฉันชอบรวบรวม จัด และวางแผนก่อนที่จะลงมือทำงาน
- 6) ฉันชอบวางแผนชีวิตอย่างดี เพื่อชีวิตจะดำเนินไปอย่างราบรื่น
- 7) ฉันมักตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล
- 8) ฉันชอบปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

ด้านการทดลองปฏิบัติจริง

- 1) ฉันชอบการลงมือปฏิบัติให้เห็นจริง ด้วยตนเอง
- 2) ฉันชอบนำแนวคิดไปทดลองใช้ในการปฏิบัติ
- 3) ฉันชอบพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- 4) ฉันชอบลงมือปฏิบัติเพื่อให้รู้แน่ชัดว่าเป็นไปตามทฤษฎีหรือไม่
- 5) ฉันชอบทดลองทำงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ
- 6) ฉันชอบสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 7) ฉันชอบทดลองในสิ่งที่ฉันสงสัย
- 8) ฉันมักไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้เห็นจริง

5 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเครื่องมือ

5.1 การทดลองใช้เครื่องมือ

เพื่อศึกษาว่าแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ซึ่งสร้างขึ้นโดย พัชรีย์ เกียรตินันท์วิมล (2529) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับการศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยจึงทดลองใช้และวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ เครื่องมือกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 216 คน ดังแสดง

ในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนนิสิตที่ใช้ทดสอบเครื่องมือ จำแนกตามคณะและระดับชั้นปีการศึกษา

คณะวิชา	ระดับชั้นปีการศึกษา				รวม
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	
1 ครุศาสตร์	7	5	7	6	25
2 อักษรศาสตร์	5	5	6	8	24
3 ศิลปศาสตร์	7	5	8	5	25
4 นิติศาสตร์	6	6	5	5	22
5 พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	7	7	5	5	24
6 วิทยาศาสตร์	6	7	5	8	26
7 แพทยศาสตร์	5	6	6	5	22
8 วิศวกรรมศาสตร์	6	7	5	6	24
9 สัตวแพทยศาสตร์	6	6	7	5	24
รวม	55	54	54	53	216

5.2 การวิเคราะห์ข้อกระทง (item analysis)

ผู้วิจัยนำคะแนนรวมของลักษณะการเรียนรู้แต่ละด้านของนิสิตแต่ละคนมา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ร้อยละ 27 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำเป็นกลุ่มคะแนนต่ำ และร้อยละ 27 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนสูง เป็นกลุ่มคะแนนสูง แล้วทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานของข้อกระทงในแบบสำรวจระหว่างกลุ่มคะแนนสูง และกลุ่มคะแนนต่ำ โดยการทดสอบค่าที (t-test) ผลปรากฏว่าข้อกระทงที่ประกอบเป็นแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ 4 ลักษณะ มีอำนาจจำแนกสูงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

5.3 การหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ที่มีอำนาจจำแนกดังกล่าวมาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสำรวจทั้งฉบับและแยกแต่ละด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน (coefficient of internal consistency) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจทั้งฉบับและแยกแต่ละด้านของกลุ่มทดสอบ เครื่องมือ

แบบสำรวจ	จำนวนข้อ	สัมประสิทธิ์แอลฟา
ด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม	12	.88
ด้านการสังเกตอย่างไตร่ตรอง	12	.85
ด้านแนวคิดนามธรรม	12	.93
ด้านการทดลองปฏิบัติจริง	12	.89
ทั้งฉบับ	48	.89

จากตาราง ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าอยู่ระหว่าง .85 ถึง .93

5.4 การหาความตรงสอดคล้อง (convergent validity) ของแบบสำรวจ

ผู้วิจัยได้หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแบบสำรวจแต่ละด้านเช่นเดียวกับที่ Kolb (1976) ได้เคยศึกษาไว้ ซึ่งการหาค่าความตรงของความสอดคล้องครั้งนี้ เป็นการหาค่าความตรงเพิ่มเติมหลังจากที่ พัชรี เกียรตินันท์วิมล (2529) ได้หาค่าความตรงตามเนื้อหา (content validity) ไว้แล้ว ผลปรากฏว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อในด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) กับคะแนนรวมของด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) มีค่าอยู่ระหว่าง .57 ถึง .84 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อในด้านการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) กับคะแนนรวมของด้านการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) มีค่าอยู่ระหว่าง .40 ถึง .69 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อในด้านแนวคิดนามธรรม (AC) กับคะแนนรวมของด้านแนวคิดนามธรรม มีค่าอยู่ระหว่าง .61 ถึง .83 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อในด้านการทดลองปฏิบัติจริง (AE) กับคะแนนรวมของด้านการทดลองปฏิบัติจริง (AE) มีค่าอยู่ระหว่าง .46 ถึง .81 ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ดังกล่าวค่อนข้างสูง และมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 แสดงว่าข้อกระทงที่ประกอบเป็นแบบสำรวจแบบการเรียน 4 ลักษณะ มีความตรงสอดคล้อง (convergent validity) เช่นเดียวกับแบบสำรวจแบบการเรียนของ Kolb (1976) จึงจัดได้ว่าแบบสำรวจฉบับนี้มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค)

6 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2534 ถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 จำนวนแบบสอบถามที่แจก 3,384 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน 3,291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.3 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statostoca; Package for the Social Sciences)

7.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการจำแนกความถี่ และหาค่าร้อยละของนิสิตนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา และเพศ

7.2 คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจแบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชา ระดับชั้นปีการศึกษา และเพศ

7.3 วิเคราะห์แบบการเรียนของนิสิตนักศึกษา โดยทดสอบความแตกต่าง ของคะแนนมัชฌิมเลขคณิตของแบบการเรียนในแต่ละมาตรของความสามารถในการเรียนรู้ ตามตัวแปรสาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance) และหากพบว่าผลการทดสอบตามตัวแปรใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé

7.4 ทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ของคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจแบบการเรียนในแต่ละมาตรของความสามารถในการเรียนรู้ตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน (t-independent test)